

OB VOJAŠKIH NABORIH NA TRŽAŠKEM**Kdo zastuplja ozračje med sosednima narodoma****Vse pristrčnejše sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo -
Nazadnjaški nacionalisti - sovražniki miru na Jadranu**

Zadnje čase beremo, kako se odnosi med Italijo in Jugoslavijo kljub zelo krutim in krvavim izkustvom minule vojne čedalje bolj popravljajo in izboljšujejo. Med dolgo časa sovražnima državama na Jadranu se je pričelo tako tesno gospodarsko sodelovanje kot še nikoli v preteklosti.

Kdor dospe danes v Beograd, je pisal pretekli teden Corriere della Sera, »ima vtis, kot da se je na jugoslovansko prestolnico spustila prava poplava Italijanov. Avtomobili s tablicami naših mest polnijo ulice in, kadar se v restavracijah in drugih javnih prostorih sliši italijanska govornica, se nihče ne obrne. Tako je stvar postala prirodna.«

Vzrok je v tem, pravi list, ker je Italija postala prva dežela v jugoslovanski zunanji trgovini: prva, kar se tiče izvoza, in prva, kar se tiče uvoza. To mesto je v zadnjih letih zavzemala Zapadna Nemčija. Toda odkar je prišlo do preloma med Beogradom in Bonnom, se je Italijanom posrečilo »sesti na prvi sedež.«

ŠTEVILKE GOVORE

Kdor se hoče o tem prepričati, zadostuje, da pogleda statistiko. Od januarja do septembra preteklega leta si je Jugoslavija nabavila v Italiji za okrog 36 milijard lir blaga, a istočasno prodala Italiji raznovrstnih proizvodov za več kot 25 milijard.

To je vzrok, zakaj prihaja zadnje čase toliko italijanskih poslovnih ljudi v Jugoslavijo.

Razen tega se je v deželi naselila cela truma laških strokovnjakov in izšolanih delavcev, ki pomagajo Jugoslaviji ustanavljati nova industrijska podjetja, tako n. pr. tovarne avtomobilov. V ta namen je Italija odstopila Jugoslaviji več svojih patentov in njeni večaki sodelujejo v vodstvu podjetij. Dokler se domače delovne sile ne izvezbajo, se nekateri deli vozil izdelujejo še v Italiji. Danes baje še 85 odstotkov, a v načrtu je, da bo število iz leta v leto padalo, dokler se Jugoslovani ne osamosvoje.

Sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo se bo, kot beremo, raztegnilo tudi na izkoriščanje nafte.

»Ni ga voditelja v industriji in trgovini,« poudarja Corriere, »ki bi ne hvalil italijanske proizvodnje in ne govoril o potrebi, da bi sedanji odnosi postali še tesnejši in boljši.«

»ŠIROKE STRUJE NAKLONJENOSTI«

In že danes se je sodelovanje raztegnilo na prejšnjem povsem neznanem področju. Jugoslavija je n. pr. lani uvozila iz Italije nič manj ko 60 tisoč ton izbranih semen. Gre za se-

mena, ki so se v Italiji dobro obnesla ter znatno zvišala donos žita na hektar. Ker so semena primerna tudi za poljedelstvo Jugoslavije, so se Italijani odločili, da sporočijo svoja izkustva Jugoslovanom ter jim stavijo obenem na razpolago svoje kmetijske strokovnjake.

Pomoč je Jugoslaviji seve dobrodošla, ker bo s tem pomnožila in zboljšala pridelok žita, Italijani sklepajo pa pri tem dobre kupčije.

Sodelovanje med jadranskima sosedoma se pa širi iz gospodarskega področja še na druge, politično morda še važnejše odseke javnega življenja. V časopisju beremo, kako jugoslovanski umetniki prirejajo razstave v Italiji, italijanski v Jugoslaviji, kako se gledališke in glashbene skupine medsebojno obiskujejo itd.

KAKO JE V NAŠIH KRAJIH

Na široke sloje Jugoslavije najmočnejše vplivata italijanska moda in televizija. Pomena takih stvari, pravi Corriere, ne kaže podcenjevati, kajti z njimi »se dan za dnem ustvarjajo v prebivalstvu čedalje širše simpatije« za Italijo.

Primerjajmo s tem razvojem razmere v naših krajih in zlasti na Tržaškem!

Legia nazionale

Uboji slovenski lepak je pomenil zanje »teško žalitev mesta«, ponižanje »italijanskega narodnega dostojanstva«, »sramotno popuščanje« in »predrzno izzivanje«.

Tako vpijejo vojni prostovoljci »iz Julijske krajine in Dalmacije« in se niti ne zavedajo, kako silno s tem škodujejo svojim rojakom v Jugoslaviji. Kaj bi bilo, če bi onkraj meje ravno tako pisali o jeziku italijanske manjšine ter ravnali z italijanščino tako, kakor ti »patrioti« zahtevajo za slovenščino v naših krajih?

Zares čudni patrioti! Ko slovenske fante kličejo pod orožje, najprej javno opsujejo njihov materin jezik. To je prvi pozdrav, ko imajo Slovenci nastopiti službo v italijanski vojski.

Kaj nas briga, bi kdo rekel, zmerjanje prenapetih nacionalistov! Saj je vendar dobro znano, da se jim, brž ko govore o Slovenceh, kar skisajo možgani. Drugače izobraženi in pametni možje postanejo, ko gre za enakopravnost Slovencev, naravnost slaboumni. Kaj se nas zato tiče zlasti zmerjanje Piccola? Odkar se je priselil v Trst Mussolinijev prijatelj Alessi ter postal odločilen pri Picco-

Tukajšnji nacionalistični zagrizenci so najprej skozi leta preprečevali izvajanje posebnih gospodarskih sporazumov, sklenjenih od obeh vlad, da bi se pospešila izmenjava blaga med Trstom in njegovim jugoslovanskim zaledjem. Ko so tržaški Slovenci po dolgem času dobili dovoljenje, da si smejo spet ustanoviti lastno banko, so nacionalisti na ves glas protestirali!

To je bilo povsem v skladu s svoječasnim javnim pozivom glavnega tajnika tržaških demokristjanov g. Romana, naj državna oblastva in vsi, ki imajo vpliv, poskrbe, da Slovenci ne dobe pravic, ki jim pritičejo po londonski pogodbi.

Pred kratkim so oblastva sklenila zgraditi nujno potrebno poslopje za slovensko srednjo šolo v Trstu. Nacionalisti so iznova protestirali. Tudi to je v skladu z označeno politiko tukajšnjih demokristjanov.

Najboljši dokaz, v kako strupenem in neznozemnem ozračju morajo živeti Slovenci, nam pa nudijo vojaški nabori, ki se ravnokar opravljajo na Tržaškem. Ker so oblastva v duhu demokratične enakopravnosti in po predpisih londonske pogodbe objavila poziv na nabor razen v italijanščini tudi v jeziku slovenskih nabornikov, je izbruhnil med tržaškimi nacionalisti pravi vihar ogorčenja.

lu, ni delal list drugega, kot hujskal Italijane na Slovence. Ni je bilo krivice, fašistične podlosti in nasilja zoper naš narod, ki bi jih list ne bil zagovarjal. Gre pač za težko bolezen, od katere ne bo Piccolo nikdar ozdravel. Bolnike pa je najbolje pustiti pri miru. Ista pesem velja za Legio Nazionale, organizacijo, ki brani od nikogar ogroženo italijanstvo Trsta. Tudi Legia živi od sovraštva do Slovencev in zato nima smisla jo preveč resno jemati.

TEŽKA ODGOVORNOST

Tako naziranje se zdi na prvi pogled pravilno, a je v resnici povsem zgrešeno. Bolni Piccolo je namreč na žalost najbolj čitan list v naših krajih ter zato širi kugo narodnega sovraštva v najširše kroge prebivalstva. Nič če ni v zadnjih desetletjih tako globoko okužil in zastrupil ozračje med sosednima narodoma kot ravno Piccolo ter s tem težko škodoval Slovanom, a še bolj Italijanom. O tem najbolje pričajo krvava nasilja ob koncu vojne, nad katerimi se isti Piccolo sedaj ogorčeno pritožuje.

NOVICE Z VSEGA SVETA

NA MRTVI TOČKI

Vse nekomunistične vlade odgovarjajo sedaj na Bulganinova pisma, v katerih je predlagal, naj bi se načelniki vlad iz zapadnega in vzhodnega tabora čimprej sestali, da poravnajo, če le mogoče, medsebojna nasprotstva ter skušajo v prvi vrsti izvesti splošno, postopno razoroževanje.

V načelu se vsi zapadnjaki s sovjetskim predlogom strinjajo, toda zahtevajo, da mora biti predlagani sestanek zelo vestno in temeljito pripravljen: najprej naj o njem razpravljajo veleposlaniki, nato naj se sestanejo zunanji ministri in šele ob koncu, ko bo uspeh pogajanj vnaprej zagotovljen, naj se dejo k zeleni mizi načelniki vlad. Brez takih temeljitih priprav se lahko zgodi, da se zasedanje izjalovi, kar bi vse narode na svetu le globoko razočaralo.

Sovjetska Rusija pa doslej odločno nasprotuje sestanku zunanjih ministrov. Vzrok je v tem, ker bi iz pogajanj rada izločila trdega in nepopustljivega Dullesa, ki bi utegnil onemogočiti sporazum z Moskvo. To je trenutna mrtva točka, katero ne morejo premagati.

Za narode v svetu, želeče brezpogojno, da se zagotovi svetovni mir, je seve vseeno, pod kakšnimi pogoji in v kateri obliki se bodo državni sestali. Glavno je, da se sporazumejo ter naredo konec dragi in neznosni hladni vojni!

ENOTNO OROŽJE

V torek so se vojni ministri Zapadne Nemčije, Francije in Italije zbrali na važnem sestanku v Bonnu. Razpravljali so o potrebi, da bi tri države začele čimprej izdelovati po skupnem načrtu enako orožje za svoje vojske.

Tako je bilo sklenjeno že v začetku decembra in sedaj je treba sporazum izvesti. V ta namen se bodo od 4. do 6. februarja sestali v Rimu vojaški strokovnjaki in tehniki treh zavezniških dežel.

Sporazum je zelo važen, ker je z njim postala vojna med Francijo, Nemčijo in Italijo tako rekoč nemogoča. Kako naj se spopadejo, če imajo skupno poveljstvo in orožje ter pozna vsakdo vojne tajnosti sosedu? Francosko-nemška nasprotja so pa izzvala, kot vemo, že dve svetovni vojni. Vsaj zapadni Evropi je odslej mir zagotovljen.

Nemčija, Francija in Italija vabijo tudi druge članice Atlantske zveze, naj se priključijo njihovemu sporazumu.

KARDINAL IN KRŠČ. DEMOKRACIJA

V glasilu Italijanske Kat. Akcije *Quotidiano* je izšel članek kardinala Ottavianija, ki je dvignil precej prahu v Italiji.

»Koliko kritik, koliko nediscipliniranosti, da ne rečem izdajstva, je v našem tabornu«, je napisal kardinal. »Med političnimi oblastniki so celo katoliki, ki si upajo zagovarjati tiste, kateri ne le žalijo, ampak naravnost uničujejo Cerkev«.

Oblastnik, na katerega kardinal cika, je mladi minister Del Bo, po poklicu vseučiliški profesor. Kardinal ga je napadel, ker je na seji vlade izjavil, da se ne strinja z odgovorom, ki ga je ministrski predsednik Zoli poslal na Bulganinovo pismo v Moskvo.

Gre potemtakem za izrazito politično zadevo.

Spor, ki je zavoljo članka nastal med demokristjani, so takoj poravnali. Zoli je priobčil, da so bile izjave Del Boa na vladni seji v časopisju »korenito iznakažene« ter da zategadelj popolnoma zaupa mlademu ministru.

SPOR MED BEOGRADOM IN PARIZOM

Francija in Jugoslavija sta zašli v oster diplomatski spor. Nastal je zavoljo tega, ker so francoska oblastva ustavila pretekli teden jugoslovansko ladjo Slovenijo pred obalo Alžira ter zaplenila na parniku tovor orožja, češ da je namenjen alžirskim upornikom.

Beograd je v ponedeljek zoper zaplembo najostreje protestiral in zahteval, naj Francija neutegoma vrne 148 ton odvzetega orožja. Poleg tega si Jugoslavija pridržuje pravico zahtevati primerno odškodnino, ker je bilo francosko ravnanje nezakonito.

Francija ima namreč po obstoječih mednarodnih predpisih pravico ustaviti tujo ladjo le v svojih teritorialnih vodah, ki se raztezajo 3 milje od obale, Slovenija je pa plula na razdalji 60 milj, se pravi na odprtem morju. Francija je torej kršila svobodo plovbe in trgovine ter mora za to odgovarjati. Noben zakon ne daje Franciji pravice, da na odprtem morju ustavlja in preiskuje ladje drugih držav ter pleni njihov tovor.

Orožje, ki ga je prevažala Slovenija, poudarjajo v Beogradu, je bilo namenjeno nekemu trgovskemu podjetju v Maroku ter bi morale iti od tod v arabsko državo Jemen, kamor je bilo na zakonit način prodano. Bomo videli, kako se bo spor rešil.

MACMILLANOV POTOVANJE

Angleški prvi minister se nahaja na večtedenskem obisku dežel Britanske skupnosti narodov (Commonwealtha). Doslej je bil v Indiji, Pakistanu in na otoku Ceylonu, kjer ga je prebivalstvo povsod prijazno pozdravljalo, v Indiji še pristroneje, kot je pričakoval.

Obenem je pa ugotovil, kako se v teh deželah širi vpliv Rusije in njenih zaveznikov. V Colombo, glavno mesto Ceylona, je prišel ravno v času, ko je tam gostovala Kitajska opera in sta se mudili dve ruski odposlanstvi: trgovinsko in kulturno odposlanstvo. V mestu so obenem razobešali zastave za sprejem češkoslovaškega načelnika vlade Širokija in predsednika Indonezije Sukarna.

Macmillan se je na lastne oči prepričal, kako se tekma med zapadom in komunizmom za politični, gospodarski in kulturni vpliv v Aziji vedno bolj stopnjuje. Iz Ceylona je Macmillan odpotoval v Avstralijo in Novo Zelandijo.

JUŽNI TIROL

Italija in Avstrija bosta, kot smo že pisali, pričeli v kratkem pogajanja, da razčistita vse sporne zadeve in uredita tudi vprašanje nemške manjšine na Južnem Tirolskem.

Tiskovni urad vladne Avstrijske ljudske stranke je priobčil te dni izjavo, v kateri pravi, da bo treba »o vseh vprašanjih govoriti odkrito in iskati rešitev, ki ne sme biti polovičarski kompromis, temveč mora zado-

voljiti takisto Avstrijo in Italijo kot prebivalstvo Južnega Tirola«.

Iz tega sklepamo, da bo dunajska vlada pri pogajanjih nastopila precej odločno. To bo naredila pod pritiskom avstrijske javnosti, ki se čedalje bolj vznemirja zaradi neprestanega priseljevanja tujecev na ozemlje manjšine. Visokošolska mladina na Dunaju, v Gradcu, Leobnu, Innsbrucku in Salzburgu je pred kratkim na protestnih zborovanjih zahtevala, naj bo to poslednji poskus reševanja južnotirolskega vprašanja v dvostranskih razgovorih med Rimom in Dunajem. Če bi pogajanja propadla, naj se Avstrija obrne s pritožbo na Združene narode ali na druga mednarodna mesta.

Zdi se nam, da bodo pogajanja težko uspele, ker se Rim glede priseljevanja bržkone ne bo hotel vdati.

JUGOSLOVANSKA TRGOVINA

Izvoz blaga iz Jugoslavije v dežele Azije in Afrike se je v l. 1957 povišal v primeri z letom 1956 za 60 odstotkov.

CENE RASTEJO

Beograjska Borba je prinesla statistiko, kako so v državi zrasle cene življenjskim potrebščinam. Najbolj se je v zadnjem letu podražilo meso, in sicer za 16 odstotkov. Poljski pridelki so se podražili za 10, mleko za 5%. Življenjski stroški za štiričlansko družino so zrasli za 12 odstotkov. To je vzrok, zakaj je vlada sklenila povišati plače uradnikov in nameščencev.

SUKARNO VABILO

Predsednik republike Indonezije Sukarno se je mudil dva dni v Jugoslaviji kot gost maršala Tita. Pri tej priložnosti je jugoslovanska vlada izjavila, da podpira indonezijske težnje po združitvi z Zapadno Gvinejo. Sklenjeno je bilo, da bo Jugoslavija dobavila Indoneziji lahko orožje ter ji stavila na razpolago tudi ladje. Gospodarsko sodelovanje med obema državama je treba poglobiti in povečati.

V nedeljo je Sukarno odletel iz Beograda v Sirijo. Pred odhodom je naglasil, da družbi Indonezijo in Jugoslavijo večno prijateljstvo. Izrazil je upanje, da bo Tito še letos obiskal Indonezijo.

JUŽNI TEČAJ

Letos tekmujejo različne države pri raziskovanju zemlje ob južnem tečaju ali Antarktiki. Na tečaju samem plapola ameriška zastava, ker so se tja najprej spustili s padali Amerikanci ter tu postavili znanstveno opazovalnico.

To delo ni bilo težko. Neprimerno hujše muke so morali prestati člani dveh drugih odprav, ki so se po kopnem prebijali na sneh in traktorjih skozi ledene puščave in viharje proti tečaju. Imeli so nalogo, da spotoma postavijo oporišča in izvršujejo znanstvena opazovanja.

Prvo odpravo, novozelandsko, je vodil Edmund Hillary, slavni zavojevalec himalajskih planinskih vrhov, drugo, angleško, pa učenjak dr. Fuchs, ki je prodiral proti tečaju z nasprotne strani.

Prvi je dospel na cilj športnik Hillary, medtem ko se je dr. Fuchs zamudil na poti z znanstvenimi opazovanji ter prispel na cilj šele v ponedeljek. Oba sta pa morala premagati nadčloveške napore, preden sta prišla do cilja. Kraljica Elizabeta je tudi dr. Fuchsu poslala po radiu brzojavne čestitke.

NOVICE

PRIČETEK VOLILNEGA BOJA

V Italiji se že vse stranke pripravljajo na volitve v parlament, ki bodo spomladi ali najkasneje v poletju. Tako je tudi bivši minister Cortese sklical shod liberalne stranke v kraju Frutta Maggiore blizu Neaplja.

Ljudje so bili zbrani v pritlični dvorani neke stare palače. Sredi navduševalnega govora se je pa naenkrat udrl pod in zborovalci so zleteli skozi luknjo v star vodnjak pod dvorano. Za srečo je bil vodnjak suh in ne preglobok. Močno se je pobila samo ena oseba.

PENTAGON

Tako imenujejo stavbo, v kateri so nameščeni uradi vojnega ministrstva Združenih držav Amerike. Sezidana je v obliki peterokota, in od tod njeno ime. Polovico uradov je pod zemljo v varnih zakloniščih z najsoodnejšimi napravami in dnevno svetlobo. To je najprostornejše ministrstvo na svetu, v katerem je zaposlenih 28.500 oseb.

TUJI AVTOMOBILI V AMERIKI

Čeprav so Amerikanci lani izdelali sami nad 6 milijonov avtomobilov, je med njihovim prebivalstvom čedalje večje povpraševanje po tujih vozilih. Tako so lani uvozili že 200 tisoč avtomobilov nemške znamke Volkswagen in francoske Renault in tudi laška vozila, kot Fiat 600, se širijo po Ameriki. Računajo, da bo uvoz v kratkem poskočil na pol milijona.

Vzrok je v tem, da so inozemska vozila majhna in ročna, predvsem pa za ameriške pojme zelo poceni.

MESTO NAPRODAJ

»Prodajamo mesto za 3.500 prebivalcev. Stanovanja imajo vse udobnosti in izredno lepo lego...«

Tako se začinja oglas v nekem avstralskem dnevniku. Gre za mesto Varagama 70 km od Sidneya, ki ga je vlada zgradila pred 10 leti za delavce, zaposlene pri delih na nekem velikem jezu. Ko je bila gradnja končana, so delavci odšli in Varagama se je izpraznila. Sedaj išče avstralska vlada nekoga, ki bi kupil mesto ter ga spet oživil.

ATOMSKE LADJE

Po najnovejših poročilih gradijo trenutno v svetu 25 ladij na jedrni pogon. Med njimi je največ ladij za prevoz blaga, nekaj petrolejskih tankerjev, več potniških brodov in tudi velik ledolomilec, ki ga gradijo Rusi v Leningradu.

NOVO PIVO

V Združenih državah so začeli prodajati novo pivo, ki ima okus po sadju, tako n. pr. po češnjah ali limonah. Pivovarnarji so se odločili za dišeče pivo, ker so ugotovili, da večina Amerikancev ni posebno navdušena za grenkobo v pivu, ki je Evropejcem priljubljena.

NOVI OTOČEK

Nedavno tega je, kot znano, pred Azorskimi otoki, ki so last Portugalske, bruhnila iz dna Atlantskega oceana goreča lava iz neznanega ognjenika ter se izoblikovala v ka-

kih 500 metrov dolg otoček. Sedaj čakajo tam portugalski mornarji, da se lava strdi. Čim se to zgodi, bodo vanjo zasadili portugalsko zastavo ter s tem proglasili otok za posest svoje države.

CHURCHILL PISATELJ

Ko je Winston Churchill pred kratkim slavil svoj 83. rojstni dan, so izračunali, da je kot pisatelj zaslužil v zadnjih 12 letih okrog milijon angleških šterlingov ali nad poldrugo milijardo lir. Petkrat več nego je zaslužil v pol stoletju kot minister in načelnik vlade.

OBUPANA MATI

Neka mati je danes teden prišla z dvema otročičema na prefekturo v Catanii na Siciliji, kjer je prosila pomoči, ker otroka že več dni nista toplega použila. Pošiljali so jo iz urada v urad, dokler se ni naveličala ter pustila otroka v predsobi prefekta. Sluge so do večera čakali, da pride ponje, a ker je ni bilo, je prefekt Rizzo odločil, naj malčka oddajo v zavetišče. Ime matere je neznano.

KOKOŠI PIJANKE

Nemški učenjaki so naredili zanimiv poskus s kokošmi. Namesto vode so jim dali piti vino. Živali so postale razposajene in skakale okoli, a začele nositi precej več jajc kot njihove trezne tovarišice. Kokoši so se vinu kmalu privadile in ga posrkajo dnevno po četrto litra.

IVJE

Kdo zastuplja ozračje med sosednima narodoma

(Nadaljevanje s 1. strani)

Da danes na vse načine še vedno nasprotuje zblizanju in sporazumu med sosednima narodoma in državama, je brezvestno početje, kateremu bi se odgovorni možje v Italiji morali odločno upreti.

In kaj naj rečemo o Legi Nazionali? Na prvi pogled gre za nedolžno in malopomembno narodnoobrambno organizacijo, katere pomena ne kaže precenjevati. Toda vedeti je treba, da so v njej vključeni pripadniki večine tukajšnjih strank — od fašistov do demokristjanov. Njen predsednik je dr. Ugo Harabaglia, ki je zastopal Kršč. demokracijo v tržaškem mestnem svetu.

Med najuglednejše člane Lege Nazionale spadajo tudi visoki cerkveni dostojanstveniki v našem mestu. Dr. Harabaglia je proti objavi slovenskega lepaka »ogorčeno« protestiral tudi v njihovem imenu. Od tega je pre-

Po svetu

Amerika — Več let je neki šofer opazoval ljudi in živali, kadar prečkajo ceste. Pri tem je ugotovil, da sta najprevidnejša mačka in gos in da šele nato pridejo na vrsto človek, kokoš in pes.

Norveška — V Oslu so pred kratkim določili policijsko uro za otroke izpod 14 let. Če katerega dobe po osmi uri zvečer na ulici, ga odpeljejo na policijsko postajo, kjer ga morajo starši »odkupiti« s primerno globo.

Anglija — Londonski župan je moral naročiti nov pečat za glavno mesto države, ker je stari že povsem obrabljen. Nikako čudo, saj je bil v službi že iz srednjega veka, in sicer od leta 1219.

Italija — V Milanu so izdelali novo vrsto papirja iz umetnih vlaken. Papir se ne trga, ne zgori in je nepremočljiv.

Francija — V Franciji je čedalje manj divjadi. Zato so uvozili iz Češke 60 tisoč jerebic in 40 tisoč zajcev, ki so jih ob prihodu takoj spustili v gozdove.

Indija — Lani so v državi zasačili nič manj kot 7 milijonov in pol oseb, ki so se skušale voziti z vlakom, ne da bi plačale vozni listek.

Združene države — Na neki porodnišnici v Kaliforniji so uvedli zanimivo novost. Prvi jok novorojenčka posnamejo na magnetofonski trak, ki ga nato izročijo staršem v spomin na veseli dogodek.

Japonska — V glavnem mestu Tokiu grade 330 metrov visok stolp, da bi ojačili televizijske oddaje. Gre za najvišjo stavbo na svetu, ki bo stala poldrugo milijardo lir.

Francija — Pred kratkim so v francoski prestolnici priredili svojevrstno tekmovanje. Motociklisti so se pomerili v počasni vožnji. Zmagal je dirkač, ki se je ob drdrajočem motorju premaknil v eni uri komaj za en meter.

Anglija — Kraljica Elizabeta II. se je odločila, da od l. 1959 dalje ne bo več prirejala plesov za dekleta iz tako imenovanih višjih krogov. S takim plesom so po starodavnem običaju mladenke stopile v družabno življenje ter postale godne za možitev. Demokracija prodira tudi na angleški dvor.

tekel že dober teden, toda noben cerkveni dostojanstvenik se ni še oglasil ter oporekel Harabagli pravico, da je smel tudi v imenu duhovščine protestirati pri dr. Palamari zoper jezikovno enakopravnost slovenskih katoličanov na Tržaškem.

Zadeva je torej, kot vidimo, resnejša, kot se na prvi pogled zdi. Da si pristaši Kršč. demokracije upajo, če gre za pravice slovenskih sobratov v Kristusu, upreti se tudi lastni vladi, je nadvse značilno za razmere v naših krajih. Nam je seve zelo dobrodošlo, da je do tega prišlo, kajti sedaj mora biti vsaj vsakomur jasno, kdo so tisti, ki ovirajo nujno potrebni mir na Jadranu.

Najbolj žalostno pa je, da gre pri tem za neznatno manjšino zlohotnih, histeričnih nacionalistov, medtem ko ogromna večina ljudstva ne želi drugega kot živeti v prijateljstvu in miru s sosedi.

Dopisi s Tržaškega

TRŽAŠKI POKRAJINSKI SVET

Na ponedeljkovi seji pokrajinskega sveta je predsednik prof. Gregoretti poročal o proračunu za tekoče leto. Iz poročila izhaja, da bo pokrajinska uprava imela letos 1 milijardo in 453 milijonov lir dohodkov ter 2 milijardi 133 milijonov izdatkov, tako da znaša primanjkljaj okrog 680 milijonov lir. Odpravili ga bodo z državnimi prispevki. Primanjkljaj tržaške pokrajine se je letos sicer nekoliko zmanjšal, vendar se uprava, kot je poudaril prof. Gregoretti, še zmeraj nahaja v slabih gospodarskih razmerah, ki se morejo zboljšati samo, če se čimprej ustanovi samoupravna dežela Furlanija in Julijska krajina.

Posebno pozornost bo uprava letos posvetila kmetijstvu, saj je za njegov razvoj določila 10 milijonov in 300 tisoč lir, ki jih bodo razdelili na raznih nagradnih natečajih. Poleg tega nameravajo tukajšnje kmetijstvo podpreti z vsem denarjem, ki ga bo pokrajina prejela od 300-odstotnega davka na zemljišča in zemljiške dohodke. Temu davku se je uprava odločno upirala vse dolje, dokler ga ni s posebnim odlokom uvedel sam vladni komisar Palamara.

Največ izdatkov ima pokrajina s socialnim skrbstvom, saj bo samo za svetoivansko umobolnico letos potrošila 430 milijonov, se pravi približno eno petino vseh proračunskih izdatkov.

180 milijonov za slov. gimnazijo

V drugem delu poročila je predsednik Gregoretti govoril o gospodarskem načrtu za tekoče leto, ki predvideva okrog 500 milijonov lir za javna dela. Govornik je potrdil vest, da je generalni komisariat odobril 180 milijonov za gradnjo nove slovenske realne in klasične gimnazije. Dodal je, da so gradbeni načrti že izgotovljeni, vendar ni povedal, kje bodo poslopje sezidali.

Veseli nas, da so oblastva končno spoznala, da je treba tudi našim važnim učnim zavodom preskrbeti dostojen sedež. Tako se je uspešno zaključila več ko desetletna borba, ki so jo tržaški Slovenci vodili, da višješolci zapuste zatohlo zasebno stanovanje v ul. Lazzaretto vecchio ter dobe lastno šolsko poslopje. Sedaj ne preostane drugo, kot da vztrajamo, naj to šolo zgrade v mestu in ne morda kje v okolici.

OBČISNKE VOLITVE ODLOŽENE

V nedeljo je podprefekt dr. Macciotta sporočil prof. Cumbatu, tajniku tržaške republikanske stranke, da je prefektura zavrnila poziv, naj se do 14. januarja v Trstu razpišejo nove občinske volitve. Kot je znano, so tukajšnji socialisti, socialni demokrati, radikali in republikanci pred dobrim mesecem pozvali oblastva, naj se pred 14. januarjem določijo dan novih volitev. Zahtevo so utemeljili s tistim členom volilnega zakona, ki določa, da je treba nove volitve razpisati tri mesece po razpustu občinskega sveta.

Dr. Macciotta v odgovoru trdi, da je treba rok treh mesecev, ki ga zakon omenja, smatrati za nekakšno splošno načelo in ne za nepreklicen ukaz. Vrh tega obstoje danes v Trstu »važni razlogi javne koristi«, zaradi

katerih je prefektura sklenila volitve odložiti.

Predstavniki omenjenih strank se seveda niso zadovoljili z odgovorom in so že vložili priziv na predsednika republike. S stališčem prefektore se pa povsem strinjajo tukajšnji krščanski demokrati, ki žele, da se volitve v občinski svet izvrše po državnoborskih. Računajo namreč, da bodo Tržačani tedaj še pod vtisom velike zmage, ki naj bi jo njihova stranka odnesla na tukajšnjem prvem po-vojnem glasovanju v rimski parlament.

ZIMA JE PRIKIMALA

Še pred nekaj dnevi so mnogi zatrjevali, da letos pri nas ne bo prave zime. Kako so se ti »preroki« motili, smo pa najbolje videli v torek zjutraj, ko je temperatura nenadno znatno padla ter se je dež začel postopno spreminjati v sneg. Okrog poldne sta bila mesto in dežela že odeta z belo preprogo. Ker je snežilo skoraj ves dan, je v nekaterih tržaških kraških vaseh zapadlo do 30 cm snega, kar je za naše kraje nekaj izrednega.

V Trstu se je promet z motornimi vozili precej razredčil, čeprav so občinski delavci hiteli odstranjevati sneg na cestah. Zaradi poredice so prekinili promet na avtocesti ter dovolili, da težki tovorniki vozijo po obalni cesti Trst — Sosljan. V noči med torkom in sredo pa so vse ceste poledenele, tako da so se vozila, zlasti po strminah, lahko kretala samo, če so na kolesih imela verige. Da ni uprava državnih cest pravočasno poskrbela, da so ceste posuli z drobnim gramozom, bi promet bil povsem ohromljen. Zaradi slabega vremena je v torek bilo prekinjeno delo v tržaškem pristanišču, vlaki pa so vozili z nekoliko zamude.

Kljub spolzkim cestam ni prišlo do nobene večje prometne nesreče, čeprav so mnogi, zlasti neizkušeni šoferji obtičali s svojimi vozili kje v snegu ali iz bojazni pustili avto na cesti in šli raje peš domov.

DOMJO

Naselje Sv. Sergeja, ki ima nastati na razlaščenih zemljiščih slovenskih kmetovalcev iz okolice Domja, očitno nima sreče. V torek so namreč morali razveljaviti že tretjo javno dražbo za gradnjo prvih 120 stanovanj omenjenega naselja. Za dela se je sicer tokrat potegovalo 10 gradbenih podjetij, toda ker so vsa postavila večje ponudbe, kot je bilo predvideno, je dražba šla pozlu. Za ta neuspeh so kriva, kot se zdi, oblastva v Rimu, ki so odobritev gradbenih načrtov toliko zavlačevala, da so danes stroški mnogo višji od predvidenih.

Razlaščene kmetovalce pri Domju to seveda malo zanima. Mnogo pa jim je na tem, da jim oblastva zagotove za zgubljeno polje pravično odškodnino. Koliko časa bomo še čakali, da te kmete rešijo moreče skrbi za bodočnost?

DEVIN

Prejšnji teden je občinski odbor sklenil napeljati vodovod na naše pokopališče. Stroški znašajo 234 tisoč lir in gredo v breme postavke za javno razsvetljavo, ki ni bila lani povsem izčrpana. Dela se bodo pričela, brž ko bo prefektura omenjeni sklep odobrila.

BORŠT

Prejšnji petek smo Borštani obhajali praznik sv. Antona, našega farnega zaščitnika. Domače prosvetno društvo je ta dan priredilo pester kulturni večer, ki se ga je udeležilo zares lepo število vaščanov. Poleg dramske družine sta nastopila pevski zbor ter folklorna skupina iz Brega, ki si je s svojo odlično umetniško dejavnostjo pridobila mnogo prijateljev po vsej Tržaški. Vsi pevci in igralci zaslužijo naše priznanje. Borštani jim tudi na tem mestu priporočamo, naj nas kmalu razvesele s ponovno kulturno prireditvijo.

Čudimo se, da ni občinska uprava v letošnjem gospodarskem načrtu upoštevala potrebo Borštanov, da se jim asfaltirajo ali kakorkoli uredijo vsaj glavne poti v vasi. Če so asfaltirali ceste v ostalih vaseh, kar je bilo brez dvoma potrebno, bi enako delo morali izvršiti tudi pri nas. Zakaj se to še ni zgodilo?

OBMEJNI AVTOBUSNI PROMET

V torek so se v Trstu sestali italijanski in jugoslovanski predstavniki, ki nadzorujejo avtobusni promet obmejnega področja. Razpravljali so o ustanovitvi novih avtobusnih prog ter o spremembi voznega reda na starih. Sprejeli so naslednje sklepe:

Proga Trst — Buje — Avtobus bo iz Trsta odpeljal ob 7.30, iz Buj pa ob 17. uri.

Proga Trst — Herpelje — Odhod iz Trsta bo 13. uri.

Proga Gorica — Nova Gorica — Odhod iz Gorice ob: 7.15, 9., 11.30, 16.30, 18.30. Iz Nove Gorice ob: 6.45, 8., 11., 14., 17.10. Ob nedeljah bodo avtobusi vozili še iz Gorice ob 15. in 19. uri, iz Nove Gorice pa ob 16. in 20. uri.

Novi vozni red prične veljati 1. februarja.

POGAJANJA V RIMU

Na ministrstvu za delo v Rimu so se v torek začela pogajanja med predstavniki tržaških ladjedelniških delavcev in ladjedelniške uprave. Po dvodnevnih razgovorih niso še sprejeli nobenega važnega sklepa, ker sta obe prizadeti stranki vztrajali pri svojih stališčih. Na predlog predstavnika ministrstva so delavski zastopniki ustanovili komisijo, z nalogo, da podrobneje izdela posamezne zahteve našega delavstva. V tem ko pišemo, se pogajanja nadaljujejo.

V Rim so medtem dospeli predstavniki večine tržaških političnih strank, razen Kršč. demokracije, da pri vladi in raznih poslancih posredujejo, da se čimprej reši spor v naših ladjedelnicah.

— * —

OBVESTILO KOKOSEREJCEM

Kmetijsko nadzorništvo v Trstu bo tudi letos nudilo prispevek za nakup en dan starih piščet in valilnih jajc naslednjih pasem: Plymouth bela (White Rock), New Hampshire in Rodhe Island Parmenter. Kokošerejci lahko naroče pri Kmetijskem nadzorništvu najmanj 10 piščet ali valilnih jajc ene pasme. Naročila se sprejemajo do 15. februarja. Vsakdo mora ob naročilu plačati 110 lir za posamezno pišče in 50 lir za jajce, ki jih bodo pričeli razdeljevati 15. marca. Razdeljevanje se zaključi 30. aprila.

ZA KMETOVALCE

Kmetijsko nadzorništvo v Trstu sporoča, da je pričelo sprejemati naročila za nakup trtnih sadik in sadnega drevja, ki jih bodo razdelili spomladi. Sadike in drevesa lahko naročiš do 1. marca. Ob naročilu moraš za vsako necepljeno trtno sadiko dati na račun 10 lir, za cepljeno trtno sadiko 20 lir, za necepljeno češnja 50 in za vsako cepljeno drevce 100 lir.

Dopisi iz Goriške

GORIŠKI MESTNI SVET

V sredo preteklega tedna je bila seja mestnega sveta, ki je razpravljala o letošnjem proračunu. Ta se odlikuje po tem, da ne izkazuje primanjkljaja. To so dosegli ne da bi bila mestna uprava prisiljena znatno višati davke ali doklade. Prav radi ugotovimo, da je uprava našega mesta bila v tem pogledu uspešna, saj je v prvem letu svojega delovanja imela kar 350 milijonov primanjkljaja, lani ga je pa bilo le še 24 milijonov. Uprava je tudi izredno delavna. Zato je bilo delo opozicije izredno težko, tako da je v mnogih primerih morala glasovati z večino.

Priznavamo, da se je spomnila tu pa tam tudi slovenskih občanov, a to v glavnem šele v osmem in devetem letu svojega delovanja. Zavračamo pa z vso odločnostjo izjavo dr. Bernardisa, da je bila njegova uprava do nas slovenskih občanov vedno nepristranska. Ta trditev je kratkomalo neresnična! Prav zato smo danes priobčili tudi daljši dopis iz Pevme, ki jasno in odločno razveljavlja zgorajšnjo županovo trditev.

Kot smo že poročali, sta poleg 18 krščanskih demokratov glasovala za letošnji proračun tudi slovenska svetovalec dr. Kacin in dr. Sfiligoj, medtem ko se je gospod Rudi Bratuž tudi na tej seji glasovanja vzdržal. Ob priliki teh sej smo doživeli presenetljivo novost, da je župan dr. Bernardis pred vsem občinskim svetom prisrčno pohvalil dr. Sfiligoja, ker je tako vneto zagovarjal proračun. Po seji pa smo doživeli celo to, da je dr. Sfiligoj pohvalil tudi največji prijatelj Slovencev tržaški Il Piccolo ter ga branil pred kritiko nekega slovenskega lista. Kako se je ob teh pohvalah čutil naš slovenski svetovalec, ne vemo.

Še nekaj besedi o letošnjem gradbenem programu mestne uprave, ki je, kakor pravi Piccolo, nagnil slovenska svetovalca, da sta glasovala za proračun. Načrt določuje 77 milijonov in 500 tisoč lir za ureditev cestišč, ki vodita k Rdeči hiši ter k podvozu v ulici Aquileia, za kateri bodo izdali 74.500.000 lir; največji izdatek, to je 300 milijonov, bodo pa uporabili za nov goriški vodovod. Poleg tega mislijo potrošiti 7 milijonov za podaljšanje vodovoda v zgornji del Štmavra ter 6 milijonov za vodovod v Gradiškuti. Ker Piccolom trditvam ne veriamemo, bi bilo prav, da dr. Kacin in dr. Sfiligoj pojasnita slovenski javnosti, zakaj sta glasovala za letošnji proračun.

IZ PEVME

Pred prazniki je neka sorodnica barona Teufenbacha v Pevmi prodala našim domačinom, zlasti Oslavcem okrog 20 njiv zemlje okoli našega polkopaljšča. Ker je bilo kupcev veliko, saj so mnogi prišli ob svoja zemljišča, ki so jih imeli pri Slovincem nenaklonjeni Ustanovi treh Benečij v našem, je bila cena za vsako njivo precej visoka in je dosegla 6000 do 7000 tisoč lir. Kupci pa so bili kljub temu veseli, da so prišli do svoje zemlje, ki je za vsakega pridnega in vestnega kmetovalca tudi v sodobnih gospodarskih razmerah najboljše krušna mati. Le zvesto ljubiti jo je treba! Hvale vredno je tudi, da jo je bivša lastnica prodala našim ljudem.

Skrajni čas je bil, da se pokrajinska uprava, navozila pred kratkim večjo količino

gramoza, ki ga je nabavila po precej visoki ceni pri tržiški tovarni Solvay. Z njim bo posula cesto od Oslavja do Števerjana, ker je od Pevme dalje pod njeno upravo.

Že dvakrat smo čitali v Novem listu poziv na našo mestno upravo, naj ob pevmskem mestu čimprej zgradi javno tehtnico, ki bi se je posluževale vse briške vasi v Italiji. Tehtnica bi bila brez dvoma eno najvažnejših javnih del zadnjih let. Zato se silno čudimo, da je mestni upravni odbor to veliko potrebo tudi v letošnjem proračunu prezrl. Še bolj se čudimo, da ni tega vprašanja sprožil dr. Sfiligoj, ki je briški rojak.

Sričo današnjega prometa je nemogoče zahtevati, da bi prebivalci Pevme, Štmavra, Oslavja, Števerjana, Podgore, Livade in Solkavskega polja svoje blago, ki ga vsak dan vozijo v mesto, stehali na oddaljenem Senenem trgu v Gorici. Drugi dve javni tehtnici v Štandrežu in Ločniku sta za naše obmejno briško prebivalstvo še bolj oddaljeni.

To je spet dokaz, kako klavrno izpolnjuje mestna uprava svoje dolžnosti do slovenskega prebivalstva. Upamo, da bo goriško županstvo vse ovire premagalo in na kak način vendar čimprej zgradilo prepotrebno javno tehtnico ob pevmskem mostu.

IZ DOBERDOBA

V sredo so bile pri nas strelske vaje. Tudi na pokrajinski cesti ves promet ustavili, tako da niso mogli niti otroci s Poljan iz šole niti delavci z avtobusom na delo ali domov. Vojaškim oblastvom priporočamo, naj imajo več obzira do ljudi ter strelske vaje tako uredijo, da ne bodo preveč ovirale normalnega življenja hudo zadetega obmejnega prebivalstva, kateremu usodne razlastitve že tako leže kot mora na dušah.

V sredo je prišel v našo vas senator Pellegrini, ki ga je spremljal pokrajinski tajnik komunistične stranke (KPI) Silvin Poletto. Imela sta prvi širši volilni sestanek s svojimi ljudmi. Tudi socialistični poslanec Marangone se zanima za Doberdob in je sklical svetovalec vseh slovenskih občin na sestanek, da bi se z njimi podrobneje pogovoril o razmerah. Pravijo, da pripravljajo obširno spomenico o položaju vseh slovenskih občin v Italiji, ki jo bo predložil rimski vladi z zahtevo, da nekaj učinkovitega ukrene za izboljšanje bednih razmer.

IZ SOVODENJ

Tudi pri nas je dobilo že v začetku januarja pokojninske knjižice 20 nad 65 let starih kmetovalcev. Dobili so pravico do pokojnine v znesku 5000 lir na mesec. Dva Sovodenjca sta dvignila na pošti št. 2 v Gorici prvi dve pokojnini.

Ta mesec ne bodo še delili sladkorja, karve in olja, čeprav je stopil zakon o 9-letnem podaljšanju proste cone že v veljavo. Pač pa bodo delili v februarju in tedaj bodo potrošniki dobili blago tudi za januar.

IZ ŠTEVERJANA

V soboto je bila seja našega občinskega sveta. Svetovalci so razpravljali o nagradi za našega župana in o nakupu zemljišč za šoli na Valeriču in v Jazbinah.

Občinska uprava bo spet morala nakupiti precej gramoz za posipanje cest. Za ta

dela gre vsako leto precej denarja, kar v listu stalno poudarjamo, da bi naš klic po asfaltiranju glavnih cest končno prišel tudi do ušes višjih oblastev.

POKOJNINE ZA KMETE

V nedeljo so v Gorici, Ločniku in drugod na slovesen način razdelili prve pokojninske knjižice nad 65 let starim kmetovalcem. Za sedaj znaša ta pokojnina 5000 lir na mesec. Upati pa je, da bodo morda že v kratkem povečane. Iziti ima namreč novi zakon, ki bo odpravil tudi druge pomanjkljivosti današnjih predpisov. V naši pokrajini je bila pokojnina doslej priznana že 1100 kmetovalcem.

IZ ŠTANDREŽA

Doslej je kosilo na goriškem letališču 150 kmetovalcev iz Štandreža, Sovodenj, Sv. Roka, Peči in Rupe. Na dražbi, ki jo je decembra razpisalo letalsko poveljništvo v Padovi, pa je zmagal gospod Gionchetti iz Gorice in s tem pridobil pravico, da letos on pokosi letališče. Vse od l. 1918 je imelo 156 kmetovalcev pravico do dveh košenj na leto, za kar so plačevali tudi primerno pristojbino; v letu 1956 n. pr. 500 tisoč in v letu 1957 celo 700 tisoč lir.

Novo, nepričakovano ravnanje je neposredne obdelovalce zemlje seve težko užalilo in razburilo, posebno še zato, ker misli g. Gionchetti košnjo oddati v najem, kar je protizakonito. Prav bi bilo, da posežeta v zadevo prefektura in pokrajinska uprava ter pri osrednji vladi dosežeta, da pridejo prizadeti kmetovalci zopet do svoje pravice.

VODOPIVČEV KULTURNI VEČER

V nedeljo popoldne je prosvetno društvo Kras iz Dola - Poljan priredilo v dvorani na Korzu Verdi v Gorici »Vodopivčev večer«. Moški zbor društva je nastopil pod vodstvom gđe. Pavline Komelove. Zapel je najprej 11 Vodopivčevih pesmi, ki so bile dobro izbrane in nekatere tudi prav dobro zapete; občinstvo, ki se je udeležilo večera v še zadovoljivem številu, je najbolj živahno ploskalo znani Žabji svatbi.

Po odmoru je zbor zapel še sedem pesmi raznih večjih slovenskih skladateljev, od katerih sta občinstvu najbolj ugajali Maroltova Moja kosa in Precljeva Venite rožce moje. Občinstvo pa je še posebno vžgala zadnja Vodopivčeva Hej, kupil si jaz pipo bom.

Uvodno besedo je spregovoril akademik Filibert Benedetič, ki je v kratkem govoru orisal Vodopivčev značaj in pomen njegove glasbe.

Pevskemu zboru čestitamo k uspehu, posebno pa še k veliki požrtvovalnosti njegovih fantov in njihove pevovodkinje.

NOVE PREPUSTNICE

Kot smo že poročali, so stare prepustnice veljavne le do 31. avgusta t. l. Kdor si hoče nabaviti novo, naj se drži navodil, ki jih je izdala kvestura:

Vsi tisti, ki so jim prepustnice že zapadle, pa tudi tisti, ki prvič zaprosijo zanjo, morajo kvesturi predložiti naslednje listine:

1. prošnjo na posebnem vzorcu, ki ga dobiš v vseh knjižarnah in trafikah; prosilec naj navede tudi svojo višino, barvo las in oči ter posebne znake, če jih ima;
2. dve sliki, potrjeni od županstva;
3. znesek 50 lir za novo knjižico;
4. staro knjižico, če jo je lastnik že izkoristil, ali jo hoče zamenjati z novo s fotografijo.

Beneška Slovenija

IZ ČEDADA

Urad za statistiko v Rimu je šele pred nekaj meseci objavil podatke ljudskega štetja iz leta 1951. Za narodnostno stanje Beneške Slovenije ti podatki niso zanesljivi, ker jih pripravljajo in objavljajo ljudje, ki teže za tem, da z njimi dokažejo, kako se slovensko beneško ljudstvo vedno bolj odpoveduje svoji narodnosti in kako postaja naša slovenska domačija med Čedadom in Tarčentom bolj italijanska kakor katerakoli pokrajina v Italiji. Vendar najdemo med njimi tudi številke, ki povsem odgovarjajo resnici.

V hribih je vedno manj ljudi

Med take spadajo zlasti podatki o izseljevanju slovenskega življa, ki ga izredno slabe gospodarske razmere silijo, da si išče boljše življenje ali v notranjosti države ali v tujini. Zato najdemo vedno več naših ljudi v italijanskih mestih in vaseh, zlasti v Čedadu, Vidmu, Ahtnah, Fojdi, Premariaku, Tarčentu in drugod.

Do prve svetovne vojne je število prebivalcev v šempetrškem okraju, kjer je sedem čisto slovenskih občin, stalno narasčalo. Po podatkih italijanskih ljudskih štetij je leta 1901 bilo v tem okraju 15.699 prebivalcev, leta 1911. 17.291, deset let kasneje, to je leta 1931, le 15.108, leta 1936 14.799, leta 1951 pa samo 13.981.

Številke nam tudi povedo, od česa naši ljudje živijo. V 10 čisto slovenskih občinah, ki skupno štejejo 11 tisoč 609 prebivalcev je 6.708 kmetov; 1.800 ljudi je zaposlenih v rudnikih in tovarnah, 1.256 v gradbeni industriji, 22 oseb ima delo pri električnih pa-

pravah, 126 pri prevoznih podjetjih, 942 v trgovini, 9 v bankah, 666 pa jih dela v raznih pisarnah.

Ne tajimo, da je na tem ozemlju 6708 kmečkih posestev, toda naši kmetovalci žal ne morejo od njih živeti. Njihovi sinovi delajo zato večinoma v tujem svetu, hčere pa služijo po mestih v notranjosti države. Vsi podpirajo s svojimi krvavimi zaslužki svoje domove.

Največ kmetov živi, kot izhaja iz podatkov, v Podbonescu, Brdu in Tipani, najmanj pa v Reziji. Tu je samo 292 malih posestnikov; 343 Rezjanov je raztresenih po svetu, kjer si služijo kruh zlasti kot zidarji, 295 jih pa dela v tovarnah in rudnikih.

Pri nas je samo 126 šoferjev, kar je, če pomislimo, koliko avtobusov in tovornikov vozi po naših cestah, odločno premalo. Iz tega zlasti vidimo, da naši mladini ni bila dana možnost, da bi se izučila v raznih obratih. V domačih občinskih in ostalih javnih uravah je zaposlenih veliko ljudi iz drugih krajev Italije, medtem ko imamo Beneški Slovenci le nekaj uradnikov. Znatno večje pa je pri nas število domačih učiteljev.

Zaposlenih je vsekakor malo v primeri s 13.005 otroki, starčki in ženami, ki jih štejejo omenjene občine. Iz tega sledi, da bi naša deželica potrebovala mnogo industrijskih podjetij, da bi se preprečilo usodno izseljevanje naših najboljših mož v tujino. Kdaj bodo oblasti razumela naše žalostno gospodarsko stanje?

IZ ČRNEGA VRHA

Pred kratkim smo poročali, da so po prizadevanju senatoria Pelizza zgradili v Čr-

nem vrhu najlepšo in najsodobnejšo mlekararno v Beneški Sloveniji. Ta vas se nahaja v podboneški občini, njeno prebivalstvo pa se ukvarja samo z živinorejo. Mlekarno so sezidali z znatnim vladnim prispevkom in več milijonskim posojilom. Da bi zagotovili redno poslovanje prevažne gospodarske ustanove, so pred 6 meseci postavili za upravitelja diplomiranega mlekarja 19-letnega Dina Makoriča iz Orsarje pri Čedadu. Z njegovim delom so vsi bili zadovoljni, saj je mlekarna celo v zimskem času dnevno predelala 10 q mleka. Toda nekega dne je mlekar, kot smo pisali, izginil. To se je zgodilo po praznikih.

Dogodek je razburil vso vas, ki se je bolj vznemirila, ko se je zvedelo, da je s fantom pobegnila tudi 21-letna hčerka tukajšnjega gostilničarja Ivana Zantovina. Ko so ljudje ugotovili, da gre za dobro premišljeni beg dveh mladih zaljubljenecv, bi se bili kmalu pomirili, če bi nekaj dni kasneje ne zvedeli, da je mlekar odnesel s seboj nad 200 tisoč lir združnega denarja. Obvestili so orožnike, ki so takoj začeli zaljubljenca iskati. Prizadeti družini sta najprej mislili, da sta fant in dekle pobegnili v Videm, a v sredo preteklega tedna je Dino iz Trsta sporočil svojim in Milkinim staršem, da se mislita vrniti takoj domov, ko jima sporočijo, da je vse v redu. Medtem ko pišemo, sta se mlada zaročena bržkone že vrnila k svojcem.

Še preden so njuni domači zvedeli, da sta Dino in Milka v Trstu, se je mlekarjeva družina prostovoljno obvezala, da bo mlekarji povrnila omenjenih 200 tisoč lir in vso ostalo škodo.

Tukajšnji živinorejci pa so zaradi lahkomiselnega bega mladih zaljubljenecv imeli občutno škodo.

20

V SONCU in senci

(Usoda Habsburžanov)

R. B.

Neko slabo znamenje je nekaj dni pred rojstvom cesarico tudi preplašilo. Lepega dne se je v obredni dvorani cesarskega gradu utrgal velikanski lesteneč izpod stropa in se razbil na tisoč koščkov. Spet ni manjkalo mračnih prerokov!

Tretji porod je bil zelo težak. Po nekaj urah trpljenja je mlada mati z ubitim glasom zašepetala:

»Je sinček?«

Zdravniki in babice so se bali, da bi ji preveliko veselje škodilo in niso hoteli povedati, da je res fantek.

»Ah, gotovo je spet deklica,« se je Elizabeta zasolžila. Tako je bila na porodniški postelji v skrbeh, ali je zadostila svoji cesarski dolžnosti. Vsa presrečna je postala, ko je stisnila otroka k sebi in se uverila, da je res sinček. Tudi cesar ni vedel, kako bi ženo obdaril. Ko so mu čestitali, so se mu od veselja udrle solze.

Prekmalu pa se je spet oglasila španska etiketa, ki je vrgla senco na sročo mlade matere. Prepovedano je namreč bilo, da bi cesarica otroka dočila. Zaman je Elizabeta dokazovala zdravniku Seeburgerju, da ji bo škodovalo. Nič, priti je morala dojilja! Ni pa

bil samo goli predpis vzrok, da so otroka še v zibki odtujili materi. Cesarjeva mati je čutila, da bo žena zlasti zdaj po rojstvu sina utegnila dobiti večji vpliv na cesarja. Zato je treba otroka odnesti iz materine bližine. Drugi Zofijin načrt je pa bil, kako bi prestolonaslednika in bodočega cesarja po svoje vzgojila. Tako kakor je že sina Franca Jožefa vpregla v svojo voljo.

Elizabeta je spet bridko občutila, kako so ji dvorni predpisi in spletkarji trgali lastne otroke iz objema. S tem, da je rodila, je pač izvršila svojo dolžnost! Veselje matere, ki vzgaja svojo dečo, ji ni bilo dodeljeno.

Nad Habsburžani se je usoda tudi ob tem rojstvu bridko maščevala. Prestolonaslednik Rudolf je rasel brez sonca materine ljubezni. Bil je skozi vsa mlada leta blede in slaboten otrok. Nečrečna mati je začela begati po svetu. Odtujenost med zakoncema je kazala, da ne bo več potomstva.

Prav tedaj, ko je ležala temna senca na cesarsko hišo, je zagrnelo tudi na mejah države.

Polom v Italiji

Cesarski obisk v Italiji ni zatrl klica Italijanov po svobodi. Absolutistični pritisk v

Lombardiji in Benečiji ni izza dunajskega kongresa prav v ničemer odnehal. Toda prav takrat je Piemont dobil v ministru Cavourju odličnega državnika. Ta si je znal splesti zvezo z Napoleonom III., ki je skušal ošibiti moč Avstrije na Apeninskem polotoku. Zavezniška pogodba v Plombièresu med Piemontom in Francijo je bila kot voda na mlin dunajske vojne stranke z Grünnejem na čelu. Zaman je še l. 1858 nadzornik vojske Molinary ugotovil pri vajah v Lombardiji, da če pride do vojne, bo Avstrija poražena. Nadvojvoda Albrecht je cesarju razložil, da so kar celi polki oboroženi s puškami na kresilo. Nekateri bataljoni da nimajo niti dobrih čevljev, skladišča so pa prazna.

Nič ni pomagalo: 27. aprila je Avstrija poslala Piemontu ultimat. Najbolj je bil presenečen sam avstrijski zunanji minister grof Besol. Zvedel je šele iz jutranjih listov za vojno napoved, katero je za njegovim hrbtom poslala cesarjeva vojaška pisarna, to se pravi vsemogočni pribočnik Grünne v sporazumu z Zofijo in s kardinalom Rauscheriem. Visoka duhovščina se je namreč bala, da bi se izpolnila Cavourjeva želja, da bi zaselel napežev Rim. Zato naj Avstrija strahuje Piemont.

Poveljstvo nad 100.000 mož močno avstrijsko armado je Grünne dal svojemu prijatelju grofu Gyulaiu. Proti sebi je imel Gyulai le za polovico tako močno piemontsko vojsko. Kljub temu se je v svoji nesposobnosti umaknil v trdnjavski četverkot okoli Mantove.

(Dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Razgovor z Jožetom Cesarjem

Od 9. do 20. t. m. je bila v Občinski galeriji v Trstu razstava slovenskega tržaškega slikarja Jožeta Cesarja. Razstava je obsegala, kot smo poročali, 30 del v olju ter bila pomemben slovenski kulturni dogodek. Namesto poročila objavljamo danes razgovor, ki ga je ob tej priložnosti naš sodelavec imel s slikarjem.

Kako ste zadovoljni z razstavo, gospod Cesar?

Moram reči, da sem zelo zadovoljen z razstavo in to zaradi obilnega obiska, ki je bil kar rekorden za občinsko galerijo, in ker sem videl, da so se obiskovalci obeh tu živčih narodnosti pred slikami ustavljali v prijateljskem pomenku, ker je umetnost premostila običajno čustvo medsebojne odtujenosti.

Obiskovalcev katere narodnosti je bilo več?

Kolikor sem jih poznal in po govorici bi sodil, da je bilo skoro dve tretjini Italijanov in dobra tretjina Slovencev. Pripomnim naj, da me je razveselilo, ko sem opazil, da je večina med slovenskimi obiskovalci razumela uspeh moje razstave kot skupen slovenski uspeh, ki jim je dal novega veselja za kulturno afirmacijo slovenstva v Trstu in zaupanje v bodočnost. Razstava je poglobila v mnogih obiskovalcih tudi upanje v plodno kulturno sožitje med obeh narodnostima v našem mestu.

Prav posebno me je razveselil obisk srednješolcev, ki so jih nekateri profesorji pripeljali v skupinah, kar je omogočilo koristen razgovor o umetnosti. Vsem obiskovalcem sem hvaležen za obisk in odkupe. V tem vidim dokaz, da jim umetnost ni deveta briga.

Nekateri so kljub živim barvam opazili v Vaših slikah pesimistično občutje.

Točno. Kljub moji življenjski sili in optimizmu, ki me v življenju nikoli nista zapustila, kot občutljiv slikar ne morem mimo dejstva, da obstaja vzrok, zaradi katerega je nebo na mojih slikah viharno in temno. Saj se še ni uresničil Prešernov rek, da »vremena Kranjcem bodo se zjasnila«.

Razstava je pokazala, da Vas pokrajina bolj mika kot figura.

Morda je razstava res vzbudila tak vtis, a temu ni tako. Večjo privlačnost imata zame figura in kompozicija in mislim, da bom v bodoče posvetil več časa zidnim kompozicijam v tisti smeri, kot jo je nakazala zidna kompozicija na razstavi. Monumentalnost me mika in rad bi povedal še marsikaj iz našega življenja.

KULTURNE VESTI

* Februarja bo ponovno gostoval v Italiji Slovenski oktet. Ni izključeno, da se bo ustavil tudi v našem mestu, da razveseli ljubitelje lepega slovenskega petja.

* Med 12 deli sodobnih jugoslovanskih pisateljev, za katere se je jugoslovanska avtorska agencija domenila z londonsko založbo Lincoln Prager, da bodo izšla v prihodnjih treh letih v angleškem prevodu, sta slovenski deli Pomladanski dan Cirila Kosmača in Na kmetih Ivana Potrča.

* V Franciji bodo letos dvajsetletni spomin skladatelja Mauricea Ravela ob dvajsetletnici njegove smrti. V glasbenih krogih bo to: Ravelovo leto. V pariški Operi bodo priredili 24. t. m. velik koncert njegovih del, aprila pa večer njegovih baletov Le valse, Bolero ter Dafnis in Cloe.

* Zelo hudo je bolan pisatelj Ivan Pregelj. Boje se za njegovo življenje. Ze dalj časa nikogar ne sprejme. Mohorjeva družba v Celju bo izdala letos antologijo njegovih del in bo tako ponovno opozorila na tega pisatelja, enega najboljših, kar smo jih imeli Slovenci v času med obema svetovnimima vojnama, in verjetno kljub njegovemu intimnemu slovenstvu najbolj evropskega.

* Mohorjeva družba v Celju bo izdala novo pesniško zbirko Antona Vodnika.

* Mariborska revija Nova obzorja bo izhajala od Novega leta dalje le še kot vestnik založbe Obzorja in ne več kot revija. Bila je ena najzanimivejših slovenskih revij in je imela med vsemi najširši krog sodelavcev. Zamorile so jo najbrž gospodarske težave.

* Kot je slišati, sta v Trstu v pripravi dve slovenski založbi, ena katoliška in ena neodvisna.

Ali se ne bojite, da bi pri tem trpela poezija Vaših slik, ki so jo ob tej razstavi nekateri kritiki posebej naglasili?

Ne bojim se tega, ker mi likovna plat takih kompozicij odgovarja in mi daje večjo možnost svobodnega ustvarjanja. Menim namreč, da slika ni samo dekoracija nečesa, ampak iščem v umetnosti globlji odgovor na naša in lastna življenjska vprašanja v duhu humanizma.

S katerimi slovenskimi slikarji čutite največjo likovno sorodnost?

Z nobenim.

Zakaj ne?

Ker težim za tem, da črпам iz samega sebe, tako ni nevarnosti, da bi moja slikarska govorica zdrnila v kak tuj »izem«, ki bi deformiral iskrenost mojega lastnega izraza.

Vladimir Levstik

Umrli je pisatelj Vladimir Levstik, tiho, kakor je živel že mnogo let. Mnogi ga poznajo po njegovih delih Kačje gnezdo, Sinja repatica in drugih, mnogi pa tudi po njegovih odličnih prevodih iz ruščine in drugih jezikov. Skoro vsi smo spoznavali največje genije ruske književnosti po njegovih sijajnih prevodih, ob katerih smo pozabili, da so prevodi.

Bil je mojster slovenske besede, ki jo je ljubil in se zanj z vso odločnostjo zavzel, ko so nekateri v času Aleksandrove in Zivkovičeve diktature kovali načrte, kako bi jo zatrli in ji vzeli značaj govornice samosvojega naroda. Tega mu slovenska kulturna zgodovina ne bo pozabila.

NA LETOSNJEM KNJIZNEM TRGU

Državna založba Slovenije bo izdala v tem letu naslednja nova slovenska dela:

Dva romana Miška Kranjca: »Nad hišo se ne kadi več« in »Bele so, bele vse poti«. To sta prvi dve knjigi njegovega obsežnega pripovednega opusa o pohodih in bojih XIV. slovenske partizanske divizije; roman Antona Ingoliča »Kje ste, Lamutovi?«, v katerem opisuje usodo slovenske izseljenke družine v Nemčiji in Franciji; obsežen roman Borisa Pahorja »Onkraj pekla so ljudje« — dogaja se v nemškem koncentracijskem taborišču in v Parizu; in meščanski roman Mire Mihelič »April«; partizanski roman Milana Guška »Neurje«.

Poleg tega bo izdala Državna založba letos še knjigo novejših novel Ivana Potrča in nov roman Alojza Rebule. Izdala bo tudi pesniško zbirko Lili Novy »Oboki«.

V načrtu ima torej sedem novih slovenskih romanov, eno zbirko novel in eno pesniško zbirko. V prevodih pa bo izdala štiri srbohrvaške romane in po eno knjigo esejev Jovana Skerlića in Makedonca Dimitra Mitreva.

Državna založba Slovenije bo izdala nadalje tudi monografije o slikarjih Nikolaju Pirnatu in Franceu Miheliču ter o kiparju Borisu Kalinu. Izdala bo tudi prvo knjigo Zgodovine slovenske glasbe Dragotina Cvetka.

NOVA IZDAJA »SLOVENSKEGA PRAVOPISA«

Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani pripravlja novo izdajo Slovenskega pravopisa. Zadnja je izšla pred sedmimi leti in je že vsa pošla, četudi so je natisnili v 25.000 izvodih. Razen tega se jezik razvija in bo nova izdaja prinesla nekatere spremembe v pravopisu, predvsem kar se tiče pisanja krajevnih in sploh zemljepisnih imen.

Vsakdo, ki ima kako željo ali predlog za novi pravopis, lahko to sporoči na dopisnici ali v pismu Komisiji za novi pravopis pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, Novi trg, Ljubljana.

SLOVSTVENO GLASILO

V Beogradu je začel izhajati dvomesečnik Knjiga i svet. Namen lista je seznanjati bralce z novimi knjižnimi izdajami in kritikami o njih. Obenem pa prinaša tudi članke, da bi se ljubezen do knjige in branja razširila v široke ljudske plasti.

V uvodniku piše urednik, da so v Jugoslaviji izdali v zadnjih treh letih 15.000 raznih knjig in spisov v 70 milijonih izvodov. Lepo nadaljuje, da je knjiga »živa stvar«. Živa, ker se poraja iz žive človekove zamisli in je le v tvarnosti presajena; živa tudi zato, ker živi iz roda v rod, iz kraja v kraj. Tvarnost — papir in črka — je dala misli perutnice, da lahko poleti kamorkoli in ne pozna razdalj.

Še nekaj o slovenski knjigi

Nekateri pisatelji, ki so odgovorili na našo anketo o najboljši slovenski knjigi v preteklem letu in sploh v povojnem času, so načeli ali pravzaprav nakazali v svojih odgovorih nekatere zanimive probleme v zvezi s sodobno slovensko književnostjo, ki bi jih bilo dobro natančneje osvetliti in temeljiteje pretresti. Vsaka književnost ima svoje posebne probleme poleg tistih, ki so književnostim vseh narodov skupni, namreč v kolikor pripovedništvo, poezija in esej zares odražajo položaj človeka in skupnosti in v koliki meri književnost izpopolnjuje svojo funkcijo v duhovnem življenju in usodi naroda. Enega izmed specifičnih problemov slovenskega pripovedništva je nakazal v svojem odgovoru Josip Tavčar, ko je omenil, da v slovenskem romanu pogrešajo epike. S tem je dejansko nakazal enega največjih problemov, oziroma največjih slabosti današnje slovenske književnosti. Slovenski roman se namreč vse do danes v resnici ni mogel odtrgati od svoje lirčne in folklorne tradicije.

V kratkem časniškem članku se gotovo ne da globlje prodreti v bistvo tega zanimivega problema in točno ugotoviti, kaj je pravzaprav vzrok lirčnosti slovenskega pripovedništva, zaradi katere še vedno nismo dobili pravega, velikega romanopisca in ga, kot kaže, tudi še ne bomo kmalu dobili. Skušali bomo le opozoriti na nekatere verjetne vzroke za tako stanje v slovenskem pripovedništvu, kar lahko nudi snov za nadaljnje in morda tudi zanimivo in plodno razpravljanje.

SOCIALNI VZROKI

Enega glavnih vzrokov za izrazito lirčen značaj slovenskega pripovedništva je gotovo iskati v socialnem izvoru in položaju slovenskega pisatelja. Velika večina pisateljev je iz preprostih in celo revnih družin in trdo življenje njihovih staršev, kmetov ali delavcev, se jim je v mladosti tako vtisnilo v spomin in tako odločilno vplivalo na njihovo življenjsko razpoloženje, da se nikoli več ne morejo iztrgati iz tistega ranega, tragično-lirčnega občutja življenja. Vedno spet se vračajo v svojem pisanju v domači kraj in k motivom, ki jim jih je vsilila njihova mladost. Navajati primere bi bilo odveč, omenim naj le Cankarja, ki je živel v Ljubljani, v Trstu, na Dunaju in v Sarajevu, a v svojem pisanju je največ črpal iz doživetij svoje mladosti na Vrhniki. Zdi se, kot da je težka in pogosto celo žalostna mladost nekako v káli zamorila pri slovenskih pisateljih veselje do epičnega, lahkotnega pripovedovanja in bavanja. V zvezi s tem je tudi zanimivo, da slovenski pisatelj, če ga zanese na tuje, skoro nikoli (da ne rečemo prav nikoli) ne zajame snovi za pisanje iz tujega okolja, ampak se v svojem pisanju celo iz Amerike povrača v svoj domači kraj in zajema iz spomina, ali pa umolkne. Nasprotno pa vemo, da mnogi pisatelji tujih narodov z veseljem pograbbijo snov, ki jim jo nudi tuje, eksotično okolje, in jo pogosto v svoji hlastnosti celo prepovršno obdelajo.

Po zadnji vojni je n. pr. zaneslo veliko piščočih slovenskih ljudi po svetu in marsikateri se je znašel v prav zanimivih razmerah, ki bi lahko nudile bogato snov za roman. Značilno pa je, da kljub temu še nihče ni napisal takega romana, da, niti poskusa česa takega ni bilo opaziti, razen v Simčičevem romanu »Človek na obeh straneh stene«, ki pe se pravzaprav tudi dogaja bolj v preteklosti in v slovenskih kot pa v argentinskih razmerah. Te so mu le nekaj okvir.

Slovenski pisatelji iz domovine pa vendarle premalo potujejo, kot se zdi, in premalo doživljajo. Skoro vsi se poklicno ukvarjajo še s čim drugim in pišejo samo v prostem času; za potovanja ni ne sredstev in ne časa. Znano pa je, da prav potovanja nudijo pisatelju nove vtise in mu dajejo pobudo za pisanje. Na potu si odpočije duha in spozna nove ljudi, medtem ko ga življenje vedno v istem okolju, tudi če je objektivno še tako zanimivo, utruja in vzbuja v njem vtis enoličnosti, tako da se ne mara z njim ukvarjati niti v svojem pisanju, ampak beži iz njega vsaj v mislih v čase svoje mladosti.

Zaradi svojega ekonomskega položaja so mnogi pisatelji tudi prisiljeni hitro dokončati celo obširnejše tekste, da čimprej dobe honorar, in pogosto se že lotijo pisanja predvsem s tem namenom, kar jim ni zameriti. Pri tem se pač zadovoljijo s prvim motivom, ki jim pride na misel, in si ne vzamejo časa, da bi ga premislili, poglobili in obogatili.

(Dalje prihodnjic)

M. Z.

GOSPODARSTVO

ZAKAJ SO DETELJIŠČA ŠIBKA?

Kmetovalci tožijo, da deteljišča, zlasti tista, ki so posejana z lucerno ali večno deteljo (erba medica), slabo uspevajo, česar naj bi bilo krivo predvsem slabo seme. Res je, da deteljišča včasih slabo uspevajo tudi zaradi neprimerne semena, toda glavna krivda je v tem, da večina kmetovalcev seje lucerno med pšenico.

Če sejemo med pšenico, zgubimo del semena, ker ga nekaj ostane vrhu zemlje. Seme morda izkali, a se pozneje posuši. Ostalo sicer dobro požene in se v zemlji utrdi, a pozneje nima dovolj svetlobe in zraka, ker ga povsem zakrijejo pšenična stebela. Kako moramo v takih pogojih pričakovati obilno košnjo? Na njivo moramo zato sejati samo deteljo, le tako bomo z rastjo zadovoljni.

Pa še nekaj! Lucerna se res imenuje sedemletna ali večna detelja, a ne raste sedem let. Njena srednja starost znaša le 3 do 4 leta, ko jo moramo spet preorati ali spremeniti v travno deteljino: med njo moramo vsejati seme travne mešanice. Njena sestava je odvisna od lege in rodovitnosti zemljišča. V poštev pridejo laška in angleška ljuljka ter mačji rep, za ostale trave pa pomni naslednje: Če je zemljišče suho, dodamo mešanici še pasje trave in ovčje ter rdeče bilnice; če je pa bolj vlažno, primešamo nekaj travniške bilnice in francoske pahovke ter še kakšno drugo travo. Dobra mešanica sicer stane, a se izplača.

Nikdar ne smemo pozabiti, da potrebuje deteljišče tudi hrane, to je gnojil, in da mora biti zemlja čimgloblje preorana. Ne zadoštuje samo hlevski gnoj, ki redno vsebuje premalo fosforove kisline in kalija, ki jih detelja mnogo potrebuje. S temi snovmi moramo pognojiti tudi stara deteljišča, če hočemo imeti bogate košnje.

Zemljišče za nova deteljišča moramo že sedaj pripraviti, stara deteljišča pa pognojiti. V ta namen je potrebno raztrositi na vsakih 100 m² po 3 kg superfosfata in 1 ali 2 kg kalijeve soli (sale potassico).

ŠKROPLJENJE SADNEGA DREVJA

Preden pozimi škropiš sadno drevje, ga moraš prečistiti, mu odstraniti suhe in namoljene veje in vse tiste, ki škodijo ali bi znale škoditi razvoju krone. Odstraniti je treba nadalje mah in lišaje ter strlečo skorjo, sežgati vse posušene plodove in odpadlo listje. Ko je vse to opravljeno, boš drevesa začel škropiti.

V trgovini je mnogo škropilnih sredstev, tako da je težko reči, katero je najbolj primerno, najučinkovitejše in poceni. Ne bo pa zgrešil, kdor se bo držal naslednjih nasvetov:

Olefos

»Olefos 20« je sestavina belih olj in parathiona. Parathion je močan strup in zato je tudi olefos strupen. Ko škropimo s tem sredstvom, moramo paziti, da je škropilnica dobra, da ne škropimo proti vetru, da nimamo ranjenih rok in da si preko nosu in ust privežemo ruto. Po izvršenem delu moramo škropilnico oprati, si umiti roke in obraz ter osnažiti vse predmete, ki so prišli v dotiko s škropilom.

»Olefos 20« pa je zelo učinkovito sredstvo. Zamori ves mrčes, vse škodljivce, ki bi

se skrivali na deblu ali na vejah, med drugim samice pedica (izvaljene ličinke obgrizujejo predvsem listje na češnjah) pa tudi jajčka drugih škodljivcev. Izkušnja naših briških sadjarjev pravi, da listne uši ne napadejo breskev, ki so bile pozimi poškopljene z olefosom.

Škropilo takole pripraviš: v primerno posodo zliješ nekaj litrov vode, kateri dodaš določeno količino olefosa. Vse premešaš z drogom in vrhu zliješ še nekaj vode ter spet nekoliko premešaš. Za 100 litrov škropila potrebuješ 200 gr olefosa, največ 300 gr. En kg zadostuje za 400 litrov škropila.

Najprimernejši čas za škropljenje z olefosom je mesec februar. Poškropiti je treba seveda vse drevo.

Tiobar

Pred desetletji se je kot zimsko škropilo zelo uveljavila žvepleno-apnena brozga, ki jo še mnogi sadjarji upravičeno imajo v velikih časteh. Slično brozgo nam daje tiobar, a z razliko, da v tej brozgi barij nadomestuje apno, tako da je škropilo še bolj učinkovito. Poleg tega je pripravljeno žvepleno-barijeve brozge bolj enostavno.

Žvepleno-barijevo brozgo uporabljamo z dvojnimi namenoma: z njo uničimo na sadnem drevju predvsem vse kaparje in tudi kalifornijsko uš ali kaparja S. Josè ter mnogo drugih škodljivcev; poleg tega brozga uničuje tudi trose gliivičnih bolezní in deluje proti smolikavosti na breskvah, češnjah in sploh na drevju koščičarjev (marelice, slive, češplje itd.).

Žvepleno-barijevo brozgo pripravimo takole: v navadni vodi raztopimo določeno količino tiobara, vse skupaj dobro premešamo in s tem škropimo. Male količine lahko pripravimo kar v škropilnici. Za 100 litrov škropila raztopimo za koščičarje po 4 do 5 kg tiobara, za pečkaste vrste (jablana in hruška) pa 5 do 6.

Če hočemo, da žvepleno-barijeva brozga uniči vse živalsko življenje na drevju, listne uši in tudi njih jajčka, primešamo neposredno pred uporabo na 100 litrov brozge še 200 gramov »carposana«.

Tudi za škropljenje z žvepleno-barijevo brozgo je najprimernejši čas v februarju, in sicer v drugi polovici meseca. Sadno drevje ne bo pretrpelo nobene škode, če s to brozgo škropimo še pozneje, lko je popje že nabreklo.

Tudi po takem škropljenju moramo škropilnico skrbno oprati, četudi to škropivo ni tako strupeno kot olefos.

Sportni pregled

1958 — STOCKHOLM — 1958

Ljubitelji nogometa nestrno čakajo 8. februar, ko bodo v Stockholmu z žrebanjem uvrstili finaliste v štiri tekmovalne skupine. Tekme za svetovno prvenstvo se pa začno 8. junija in se bodo odigrale v naslednjih mestih: Stockholm, Norrköping, Malmö in Götteborg. Švedi bodo nastopili v Stockholmu, da jim bo tako zagotovljen finančni uspeh. Nemci, svetovni prvaki, pa bodo igrali v Malmöju. V tekmah za osmine finala so posameznim moštvom določena 3 srečanja. Iz vsake skupine se tako dve najboljši enajstorici uvrstita v nadaljnje tekmovanje, ki bo nato potekalo po pokalnem sistemu. Ekipa se bodo med seboj izločevali, dokler ne dobimo končnega zmagovalca.

Sportniki sedaj tudi razpravljajo, kako naj potече žrebanje. Večina je mnenja, da bi morali prireditelji razvrstiti moštva po njihovi moči, kajti če prepuste vse le slučaj, se zna zgoditi, da se favoriti srečajo že v prvih tekmah. To bi imelo za posledico, da se v nadaljnje tekmovanje uvrstijo slabše enajstorice. Nekateri predlagajo, naj v vsako skupino vključijo po eno ameriško, po eno britansko in po eno vzhodnoevropsko moštvo.

Italijanska reprezentanca je bila, kot znano, izločena. Porazili so jo hitri in vztrajni Irci, o katerih pa danes še ne vemo, če bodo sploh nastopili na Švedskem. V Severni Irski namreč že 76 let velja

PREGLED USPEHOV V LETU 1957

ANGLIJA	6	4	1	1	—	18	7
ARGENTINA	16	9	3	4	—	40	17
AVSTRIJA	9	4	3	2	—	21	14
BRAZILIJA	12	7	2	3	—	32	15
CESKA	7	5	1	1	—	14	6
FRANCIJA	7	3	2	2	—	16	9
JUGOSLAVIJA	7	3	3	1	—	16	7
MADZARSKA	9	5	1	3	—	17	7
MEHIKA	6	5	1	0	—	21	3
NEMCIJA	6	5	0	1	—	11	6
PARAGVAJ	4	3	0	1	—	11	4
SEVERNA IRSKA	8	3	4	1	—	12	8
SOVJETSKA ZV.	8	6	1	1	—	25	7
ŠKOTSKA	9	5	2	2	—	20	15
ŠVEDSKA	7	3	2	2	—	12	6
WALES	7	3	2	2	—	9	6

Pri pregledu smo upoštevali, tudi tekme Sev. Irska - Italija (2:1), Wales - Izrael (2:0) in Urugvaj - Argentina (3:0), ki so jih odigrali letos.

predpis, po katerem nogometaši ne smejo igrati ob nedeljah. Sele če bi Irci odpovedali svoj nastop, bi torej na njihovo mesto vstopili Italijani. Portugalci pa trdijo, da bi moralo tretje srečanje med Italijo in Portugalsko določiti 16. finalista.

Težko je reči, kdo bo osvojil zlati pokal Julesa Rimeta, vendar nekateri sodijo, da se bodo na prva mesta uvrstila predstavništva Južne Amerike. Trde pa tudi, da ne smemo podcenjevati Rusov in Angležev, ki so v zadnjem času precej napredovali.

Najmočnejša reprezentanca na svetu je danes Argentina. Sestavljajo jo izključno mladi in nadarjeni nogometaši, ki so brez težav osvojili prvo mesto na lanskem prvenstvu Južne Amerike. Vsi igralci (pri sestavi ekipe pridejo v poštev tudi Sivori, Maschio in Angelillo, ki nastopajo v Italiji) dobro obvladajo žogo ter posvečajo mnogo pozornosti skupni igri. Mlađe napadalce je zelo težko ustaviti, saj so v vseh zadnjih tekmah z veliko lahkoto preigrali branilce nasprotnih ekip. Poleg tega imajo Argentinci jeklene živce, kar je brez dvoma potrebno za uspeh na svetovnem prvenstvu.

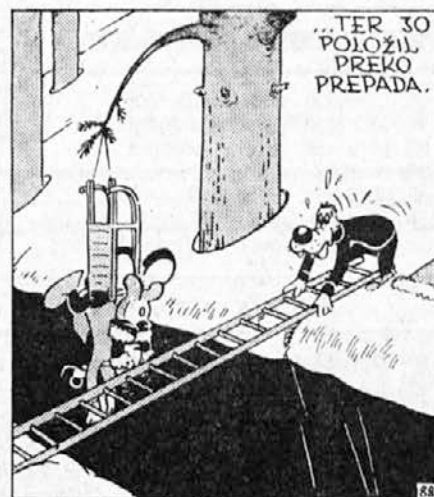
Brazilija se že več mesecev vneto pripravlja za nastop na Švedskem. Nogometaši nameravajo čimprej odpotovati v Evropo, da se pravočasno prilagodijo severnemu podnebnju in evropskemu načinu igranja. Če Brazilci ne bodo preveč pretiravali z osebno igro, bodo gotovo posegli v borbo za prvo mesto.

Paragvajci so po čudežni zmagi nad Urugvajem že več časa zbrani na skupnem treningu v Asuncionu. Tu tiho pripravljajo kako presenečenje, saj so znani po svoji borbenosti in izredni telesni moči. Da se je v tekme za svetovno prvenstvo uvrstila Mehika, je vsekakor zanimivo, a sodimo, da ne more poseči v borbo za prvo mesto.

Z evropskimi reprezentancami ne moremo trenutno mnogo računati, ker po mnenju strokovnjakov posvečajo preveč pozornosti obrambni igri; vendar mislijo, da ima danes Anglija še največ možnosti, da se uvrsti na prvo mesto. Angleška vigrana enajstorica je precej pomlajena in v njej nastopa nekaj najboljših igralcev na svetu, kot sta Edwards in Taylor.

Rusi, olimpijski prvaki, bodo brez dvoma trd oreh za vsakogar. Vsi kandidati se dvakrat tedensko vadijo v dvoranah in se bodo preselili na igrišče komaj marca meseca. Ogromna podpora državnih oblastev omogoča, da se nogometaši nemoteno pripravljajo na velika srečanja.

Nemci, današnji svetovni prvaki, niso spali na lovorikah, kajti zavedajo se, da morajo častno braniti pridobljeno si slavo. Kot svetovni prvaki so se lahko brez skrbi pripravljali za finalno tekmovanje, medtem ko so ostale reprezentance, razen Švedske, (Nadaljevanje na 10. strani)

Rumena kača - vladar sveta

17

E. Wallace - R. B.

»Da, ena mi zadostuje. Te ne krožijo na borzi. Spočetka so veljale en šterling. Danes sem pripravljen plačati za eno samo delnico en milijon šterlingov.«

»Mi je žal,« je sklonila Ivanka glavo. »Toda jaz v resnici ne vem, kako naj Vam pomagam, razen...« neka misel ji je šinila v glavo, »če naprosim strica Štefana.«

Kitajec se je zopet suho nasmejaj.

»Draga gospodična, Jožef Bray je zapustil Vašemu stricu samo nekaj rednih delnic. Edina oseba, ki bi mi lahko odstopila eno izmed tistih — je Clifford Lynne, Vaš zaročenec. Vi mi dobite enega tistih papirčkov in jaz Vam dam en milijon. Pomislite malec! Kdo Vas more potem prisiliti, da se poročite s tistim človekom. En milijon šterlingov Vas osvobodi bodisi Lynna bodisi Nartha. Pomislite! Nočem, da mi kar sedaj obljubite, ne! Premislite mirno, saj

ste razumni in bistre pameti. In ne pozabite, da bi s tem svojim dejanjem izpolnili tudi željo nekega svojega dragega prijatelja in zaščitnika, ki ga danes žal ni več med živimi...«

Ko je izgovoril zadnje besede, se je Fing-Ho približal k vratom in jih s poklonom odprl. Razgovor je bil končan.

Pri vratih ji je še šepnil: »Mi obljubite, da boste o tem razmišljali, gospodična? Seveda naj ostane vse med nama.«

Ivanka je vzdržala Kitajčev magnetični pogled in je mirno odgovorila: »Ne bojim se Vas, gospod Fing-Ho. Tiste delnice Vam tudi nikoli ne prinesem! Če velja za Vas en milijon, mislim, da jo enako ceni tudi Lynne. Ni morda tako?«

On se je skrivnostno zasmel.

»Bančni ček Vam je vedno na razpolago, gospodična. Pomislite... en milijoneček šterlingov... in popolnoma samo za Vas!«

Ivanka je brez besede obrnila hrbet Kitajcu. Niti ni odzdravila na njegove poklone. Ko je v avtu drvela proti pisarni Štefana Nartha, se ji je kar kri dvigala od jeze. Take nevolje še ni občutila svoj živni dan.

XV.

Štefan Narth ni vedel, kako bi se opravičil. »Pojdi, no! Čemu si jemlješ tako k srcu?« je odbijal Ivankine očitke. »Razumi... jaz sem tistemu gospodu za marsikaj hvaležen. Dejal je, da te mora vi-

TEDENSKI KOLEDARČEK

26. januarja, **nedelja**: Polikarp
 27. januarja, **ponedeljek**: Janez
 28. januarja, **torek**: Leonida
 29. januarja, **sreda**: Frančišek
 30. januarja, **četrtak**: Darinka
 31. januarja, **petek**: Marcela
 1. februarja, **sobota**: Ignacij, Igor

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 22. januarja si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	624—626 lir
avstrijski šiling	23,70—24,20 lir
100 dinarjev	75—80 lir
100 francoskih frankov	125—130 lir
funt šterling	1600—1650 lir
nemško marko	147,50—149 lir
pesos	13—15 lir
švicarski frank	144,50—145,50 lir
zlato	707—710 lir
napoleon	4850—5050 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 26. januarja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kaj, zakaj... Kronika sedmih dni v Trstu; 16.00 Slovenski zbori; 17.00 Richard Connell: »Najnevarnejša divjačina«, dramatisirana zgodba. Igrajo člani Rad. odra; 21.15 Toscanini dirigira Wagnerja.

Ponedeljek, 27. januarja, ob: 11.30 Brezobvezno — drobiž od vsepovsod in — Iz lovčevih zapiskov: »Verica baletka«; 18.50 Koncert baritona Marcela Ostasevskega, pri klavirju Gobjmir Demšar; 19.15 Radijska univerza: Kako nastane dnevnik: »Dobro in zlo, ki ju poraja dnevnik«; 20.30 Leo Delibes: »Lakmé«, opera v 3 dejanjih (v 1. odmoru opere) — Sodobna književnost in umetnost: Fairfax Downey: »Sulejman Veličastni« (Emilio Carlucci — prevedel Franc Jeza); (v 2. odmoru opere) — Raztresene pesmi lirike (ureja V. Beličič).

Torek, 28. januarja, ob: 11.30 Brezobvezno — drobiž od vsepovsod in — Potovanje po Italiji, turistični razgledi M. A. Bernonija; 18.30 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Obletnica tedna: »Jan Amos Komensky — 300 let njegovega dela«; 22.00 Italijansko-slovenski kulturni stiki skozi stoletja: »Sodelovanje na področju likovne umetnosti«, predava dr. Janko Jež.

Sreda, 29. januarja, ob: 11.30 Brezobvezno — drobiž od vsepovsod in — Žena in dom, obzornik za ženski svet; 18.00 Matetič-Ronjgov: Roženice — glasbene slike, zbor Slov. filharmonije; 19.15 Šola in vzgoja: »Nehvaležnost je plačilo svetla«. Predava prof. Ivan Theuerschuh; 21.00 F. M. Dostojevski:

»Stričkove sanje«. Igra v 2 dej. Igrajo člani Rad. odra.

Četrtek, 30. januarja, ob: 11.30 Brezobvezno — drobiž od vsepovsod in — Predavanje: »Obisk v Ulanu-Batorju«; 18.30 Sirimo obzorja: »Moj dom je Evropa«; 19.15 Radijska univerza: Izumi in zgodovini civilizacije: »Izumi in znanost«; 21.00 Ilustrirano predavanje: Življenje in delo velikih bankirjev: »Rotschildi«; 22.00 Mnenja preteklosti in sedanjosti: »Zamolčani Prešeren«. Predava prof. M. Jevnikar.

Petek, 31. januarja, ob: 11.30 Brezobvezno — drobiž od vsepovsod in — Življenja in usode: »Harold Stassen«; 19.15 Znanost in tehnika: »Izvirni način pridobivanja vode«. Predava ing. Miran Pavlin; 21.00 Umetnost in pririditve v Trstu; 22.00 Dante Alighieri: »Božanska komedija«. Ilustr. predavanje pripravil dr. Janko Jež.

Sobota, 1. februarja, ob: 11.30 Brezobvezno — drobiž od vsepovsod in — Predavanje: »Česa še ne vemo o oranžah«; 16.00 Radijska univerza: O zdravstvu in higieni dela: »Zdravje in delo v tekstilni industriji«; 18.00 Oddaja za najmlajše — Zdravko Ocvirk: »Pepelka«. Igrajo člani Rad. odra; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 20.30 Teden v Italiji; 21.00 Jules Verne - Dušan Pertot: Matija Sandorf, tržaški upornik: 1. del »Zarota v Trstu«. Igrajo člani Rad. odra.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 424: Moje begonije so še vedno zelene. Kaj naj napravim, da čebulico ohranim za prihodnje leto?

Odgovor: Podzemeljski del begonije ni čebulica, temveč gomolj — kot pri krompirju. Begonij ne smete več zalivati. Celo rastlino vzemite iz zemlje in jo položite na kakšno mizo na časopisni papir. V dveh tednih bo vse zelenje ovelo in takrat se bo steblo samo odluščilo od gomolja, ki ga nato shranite v suhem pesku do začetka marca, ko ga zopet vsadite. S silo ne smemo odstraniti stebela od gomolja, ker bi se ta lahko hudo poškodoval.

Vprašanje št. 425: V cvetličnih loncih imam dolge gliste. Od kod so prišle, ko pa sem stavila v lonce lepo in čisto zemljo? Rada bi se jih znebila, ker delajo veliko škodo.

Odgovor: Gliste so prišle v lonce skozi propustno luknjo na dnu posode. Ta ni bila dovolj zamašena. Luknjice je potrebno zamašiti, oziroma nanje postaviti kos sladkega (drevesnega) oglja. Gliste odpravite, če cvetice vzamete iz lonca in zemljo prečistite, gliste pa zmečete kokošim. Gliste lahko tudi uničite, če zemljo na vrhu lonca zrahljate, ji primešate nekoliko geodrina (na navaden lonec poldrugo čajno žličko) ali geogamme in zemljo zalijete. Dolge gliste ali deževniki so koristne živali in ne napravijo posebne škode niti v cvetličnih loncih, ker ne kvarijo zdravih korenin. Na vrstu so deževniki pravi vrtnarjevi zavezniki in pomočniki, tako da jih marsikje celo kupujejo. V ZDA so velika vzrejališča deževnikov in je z njimi zelo živa kupčija.

ŠPORTNI PREGLED

(Nadaljevanje z 8. strani)

morale odigrati težke in borbene kvalifikacijske tekme. Nemci so izredno vzdržljivi in prav zaradi tega so bili pred 4 leti osvojili svetovni pokal.

Madžarska se trenutno nahaja v slabih vodah. Nekdanje vigrane in slavne reprezentance (71 zmag, 13 neodločenih izidov in le 12 porazov v 96 tekmah) ni več in izgubljen je tudi precejšnji del mladine. Ker Madžari tokrat ne pojdejo na svetovno prvenstvo kot favoriti, bo njihov uspeh morda boljši kot leta 1954. Spomladi bodo Madžari igrali domače prvenstvene tekme trikrat na teden, ker želijo čimprej doseči vrhunsko moč in se hkrati privaditi pogostih srečanj. Na prvenstvu bodo namreč finalisti morali odigrati šest srečanj v dveh tednih.

Kaj pa Svedi, prireditelji tekmovanja? Tudi njihove priprave so v polnem teku. Sedaj še razpravljajo, ali naj uvrste v državno moštvo tudi tiste igralce, ki nastopajo v inozemstvu (Liedholm, Hamrin in Lindskog). Nekateri temu nasprotujejo, ker so navajeni na čisto drugačen način igranja kot domačini. Svede bo vodil stari Gunnar Green, ki bo z nastopom na svetovnem prvenstvu zaključil svoje slavno športno udejstvovanje.

Mnogi precej cenijo Francoze, ki pa se najbrž ne bodo mogli meriti z ostalimi predstavništvi. Ogrodje ekipe tvorijo znani igralci, kot so Piantoni, Jonquet, Penverne in Marcel, toda Francozi računajo tudi na Kopa in Bonifacija, ki se nahajata v Španiji, oziroma v Italiji.

Češka reprezentanca je po dolgem času končno našla svojstven način igranja. Sestava ima odlično obrambo in napadalci so tehnično dobro podkovani; manjka pa strelec.

Avstrijski nogomet je v krizi. Mladi dobro obetajo, toda moštvo primanjkujejo tiste odlike, ki jih je imela Ocwirkova enajstorica. Edina igralca svetovnega slovesa sta Happel in Hannappi. V predstavništvu bosta verjetno igrala tudi 19-letna Matej in Szolaj, madžarska nogometišta, ki sta po oktobrskih dogodkih leta 1956 stopila v dunajsko Avstrijo in zaprosila za avstrijsko državljanstvo.

Britanska moštva Wales, Severna Irska, Škotska in Anglija utegnejo neprijetno presenetiti vse športnike. Wales mora sicer 5. februarja v Cardiffu odigrati še povratno tekmo z Izraelom, a ni nobenega dvoma, da bodo zmagali Angleži.

Končno naj še nekaj spregovorimo o Jugoslaviji. Ne moremo trditi, da je moštvo, ki je porazilo Grčijo in Romunijo, sposobno doseči v Stockholmu vidnejše uspehe. Od prvih tekem nas loči še kratek čas, zato ga je treba dobro izkoristiti. Reprezentanco morajo tako izpopolniti, da bo na Švedskem osvojila tisto mesto, ki ji res pripada.

D. T.

Izdaja Konzorcij Novega lista
 Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
 Telefon 29-477

deti v važni zadevi. Nisem niti vedel, za kaj gre. Čemu mu je toliko ze eno ničvredno delnico, hm, tudi ne vem.«

»Toda, kako? Če pa...«

»Moj Bog! Da delnice ne veljajo počenega groša, to ne. Nosijo pa majhne obresti. Na trgu jih sploh ni. Mislim tudi, da jih rajni Joe ni imel dosti. Sicer pa bomo takoj videli.«

Pozvonil je in naročil slugi, naj mu brž prinese pravila družbe Yun-Nan.

Sluga se je že čez hip vrnil z debelim sešitkom, vezanim v rdeče usnje. Narth je začel obračati prašne liste. »Glej, glej,« se je ustavil, »nisem vedel, da je tudi Lynne eden izmed upravnikov. Morda je samo ime posodil.« Ko je prelistal še nekaj strani, je pordel kot kuhan rak: »Poslušaj, kaj pravi tukaj: organizacija družbe in upozaba rezervnega sklada sta odvisni od sklepov upravnega odbora, ki ga volijo samo lastniki delnic, ki ne kvotirajo na borzi. Po domače se to pravi, da kdor ima večino tistih delnic, je gospodar družbe, ki obvlada trgovino pol sveta. Fing-Ho ima štiriindvajset od devetinsitridesetih delnic. Manjka mu torej samo ena...!«

Zenice v očeh so se mu kar razprle.

»Ti še ne razumeš vsega. Družba ima na milijone šterlingov v rezervnem skladu... Lynne ima v svojih rokah polovico delnic in še eno!« Še sam se je zgrozil ob misli, kakšen boj na življenje in smrt se bije med obema lastnikoma in tekmečema.

Ivana ni niti dahnila; čudna mrščalica jo je spreletavala.

* * *

Ko se je v avtu vračala domov, je prehitela staro vozilo. Pogledala je po strani in opazila Lynna, ki ji je pomignil, naj se ustavi. Zlezel je iz svojega motovila in se je kar brez dovoljenja usedel kraj dekleta.

»Saj me zapeljete domov, ne?« jo je tako simpatično vprašal, da ni imela časa niti odgovoriti. »Tisti mlin mi je že kar hrbet polomil. Pa še naložen je. Ali ne veste, da se selim v svojo palačo?«

Za hip jo je pogledal:

»A, ste bili v mestu? Nočem še izvajati pravic kot Vaš bodoči mož, toda zdi se mi, da ste obiskali tudi strica.« Potem je še pristavil: »Morda ste bili tudi pri Fing-Hoju?«

»Da, imela sem prav s tistim gospodom neki razgovor. Je pri tem kaj slabega?«

»Zlod...«, mu je ušlo in je kar pobledele. Nato je mirno nadaljeval: »In kaj Vam je povedal tisti nedolžni fantič?«

Ivanka ni odgovorila. Lynnu ni ušla njena zadrega. Brž je zadel kar v črno: »Bržkone Vas je prosil, da mu preskrbite eno izmed posebnih delnic družbe Yun-Nan? Povejte po pravici!«

Močna rdečica na dekletovem obrazu je bil zadosten odgovor. Lynne je izbruhnil v kroh. (Dalje)